

Iccaten Dagiti Parbo A Sarsarita Iti Panagubing Ni Cristo

Nacaad-adu dagiti sarsarita maipanggep iti pannacayanac ken panagubing ni Cristo. Matulongannatayo ngata ti Biblia a mangisina iti pudno cadagiti parbo a sarsarita?

Ania ti ammotayo maipapan iti pannacayanac ken nasapa a panagubing ni Cristo? Dua a ribu a tawen calpasanna inabungotan dagiti parbo a sarsarita ti pacasaritaan iti nasapa a panagubing ni Jesu cristo. Iti maysa a sarsarita, nagsursuro cano idi ni Jesus cadagiti milagro cadagidi salamangkero nga Egiptiano idi nagcamang ti familiana idiay Egipto ta libasanda ti pungtot ni Ari Herodes. Sabali pay a sarsarita ti nangisalaysay nga ni ubing nga Jesus nagar-aramid cano cadagiti calapati iti damili ket naragsacan dagiti dadduma nga ubbing babaen ti panangpabiagna cadagitoy.

Riniwriw dagiti tattao a mamati a nayanac ni Jesus iti Decienbre 25 ken awan ti cacabsatna ken nagbiag ti inana iti agnanayon a kinabirhen.

Casano ti panangisinatayo iti pudno ken ti sarsarita a parbo? Napangruna aya cadagiti mamati ken Jesus cas Mangisalacan cadacuada a maaddaanda iti nalinteg a kinapudno?

Ni Jesus ti nagpuniponan iti kinapudno. Saan cadi ngarud nga ipapilit dagiti pasurotna iti panamatida laeng no ania ti pudno? Saan cadi a kinunana: “No agtalinaedcayo iti pannursuroc, dacayo dagiti napaypayso nga adalac. Maammoanyonto ti pudno, ket wayawayaanacayto”? (Juan 8:31-32).

Ditay cadi wayawayaan ti bagbagitayo cadagiti parbo a sarsarita ken kinaulbod a nangabbong iti pannacayanac ken biag ni Cristo?

Mismo dagiti Escritura ti nangted cadagiti kinapudno a mangwacnit cadagiti nagadu a sarsarita a parbo ken biddut a nagcarayam cadagiti pacasaritaan ti panagubingna. Babaen ti naannad a panangripaso cadagiti padpadto iti Biblia ken dagiti uppat nga Ebanghelio – dagiti pacasaritaan ti biag ni Jesus – mabalintayo a pagsinaen ti pudno ken ti biddut.

Nasapsapa Iti 700 A Tawen A Naipadto Ti Pannacayanacna

Ti banag nga umuna a lagipen maipanggep iti nasapa a pacasaritaan ni Cristo isu dagiti adu a padpadto a nangipadto iti wagas, lugar ken napattapatta a fetsa ti pannacayanacna.

Agangay 700 a tawen sacbay ti pannacayanac ni Jesus, impadto ti Dios babaen ken ni Isaías nga “Adda balasang a birhen a masicog. Aganacto iti lalaki ket panagananna iti ‘Immanuel’” (Isaías 7:14). Daytoy a padto natungpal babaen ti pannacayanac ni Jesus. “Naaramid amin daytoy tapno matungpal ti insao ti Apo babaen ti profeta: ‘Agsicogto ti birhen a balasang. Ipasngaynanto ti maysa a lalaki, ket mapanangananto iti Emmanuel,’ cayatna a saoen, ‘Adda cadatayo ti Dios’” (Mateo 1:22-23). Ti panangipasngay iti birhen ken ni Jesus Cristo naipadto iti 700 a tawen sacbay ti pannacapasamacna. Uray dagiti namilagroan a casasaad ti pannacayanac ti Mesias naipadtoda met!

Naipadto Iti Tiempo Ken Disso

Saan laeng nga iti wagas ti pannacayanacna iti naipadto, casta met ti disso. Uppat a gasut a tawen sacbay ti pannacayanac ni Jesus, pinaltiingan ti Dios ni profeta Mikias a mangipacdaar: “Ngem sica, Betlehem iti Efrata, sica ti maysa cadagiti cabassitan nga ili ti Juda. Ngem pataudec kenca ti maysa a mangituray iti Israel a nagtaud ti capuonanna idi ugma” (Mikias 5:2).

Saan aya a maiparangarag a daytoy ti padto iti lugar a pacayanacan ti Mesias? Idi nangngeg ni Ari Herodes a birbiroken dagiti mamasirib a lallaki ti cayan-anac nga Jesus, sinaludsodna cadagiti pangulo ti relihion no sadino ti pacayanacan ti Mesias. Insungbat dagiti papadi ken escribas ti isu met laeng a versiculo iti libro ni Mikias ket kinunada, “Iti ili a Betlehem idia y Judea, ta daytoy ti insurat ti profeta” (Mateo 2:5).

Uray ti tiempo ti pannacayanac ni Jesus naammoan idin babaen ti sabali pay a padto. Imbaga ti Dios ken ni Daniel babaen ti maysa nga anghel: “Ammoem ngarud ken ammirisem daytoy: Uppat a pulo ket siam a tawen ti mapalabas manipud iti pannacaibilin a mabangon manen ti Jerusalem agingga nga agparang ti pangulo a pinili [ti Mesias] ti Dios... Agpautto iti mamimpito a pito a lawas ken innem a pulo ket dua a lawas wenno tawen...” (Daniel 9:25). Ngarud, mapalabas ti naipadto a 69 a lawas manipud ti pannacairuar ti bilin a mabangon manen ti Jerusalem agingga iti panagparang ti Mesias ($7 \times (7+62)$ wenno $7 \times 69 = 483$ tawen).

Ti kinapudnona, iti casisigud a Hebreo, daytoy a versiculo dina saoen iti 70 a “lawas” no di ket 70 a “pito,” a caipapananna ti 70 a grupo dagiti pito nga aldaw, lawas wenno tawen. Ti tiempo a sinacaw daytoy nawatiwat a padto saan a 69 a grupo dagiti pito nga aldaw, wenno 483 nga aldaw, agangay 40 a bulan, saan met a 69 a grupo dagiti pito a tawen, wenno agdagup iti 483 tawen.

Sinalaysay ni John Walvoord daytoy a padto iti The Bible Knowledge Commentary: “Immuna a napacaammoan ni Daniel a ti programa ti Dios matungpal iti 70 a “pito.” Idinto ta tawen ti panangpanunot ni Daniel iti programa ti Dios (v. 1; cf. Jer. 25:11-12; 2 Cron. 36:21), gagangay ngarud kencuana ti pannacaawatna cadagitoy “pito” cas tawen. Ngem dagiti tattao cadagitoy nga aldaw panunotenda iti grupo a sagsangapulo (e.g. decades), ket dagiti tattao ni Daniel pinanunotda ti grupo dagiti pito (heptads)... Ngarud, pitopulo a sagpipito, agdagup iti las-ud ti 490 a tawen” (*Logos Software*, 1996).

Nupay ta dagiti Persiano nga ar-ari nangiylugda cadagiti bilbilin maipapan ti pannacabangon manen ti Jerusalem, no yannatop iti daytoy a padto yasidegnatayo iti tiempo ti panagparang ni Jesu Cristo, ti pannacayanacna wenno ti panangasabana. No saantayon a binsabinsaen, ti nangruna a punto ditoy isu iti las-ud ti panagbiag ni Cristo adda panagpadpadaan dagiti Judio iti yaay ti Mesias (Mateo 11:2-3; Lucas 3:15; Juan 1:40-41).

Ti Panagpadaan Iti Yaay Ti Mesias

Ni Josefo, ti Judio a mannurat [iti pacasaritaan ti lubong] idi umuna a siglo, impalawagna a dagiti Judio adda pammatida nga “idi agangay iti dayta a tiempo maysa nga aggapu iti pagilianda ti agbalin a gobernador iti mapagnaedan a daga” (*Wars of the Jews*, Book VI, chapter V, Section 4).

Sasaoen ti Biblia daytoy a panagpadpadaanda iti Mesias idi tiempo ni cristo: “Adda idi lacay nga agnagan Simeon nga agnaed idia y Jerusalem. Naimbag ken managbuteng iti Dios ket padpadaananna ti pannacaisalacan ti Israel. Adda kencuana ti Espiritu Santo. Impaltiing

kencuana ti Espiritu Santo a dinto matay agingga iti makitana ti Cristo nga incari ti Apo. Babaen ti panangidalan ti Espiritu, simrec ni Simeon iti Templo. Idi impan dagiti nagannac ti ubing a Jesus idia y Templo tapno aramidenda Kencuana ti ibilin ti Linteg, sinacrui ni Simeon ti ubing ket dinaydayawna ti Dios...” (Lucas 2:25-28).

Uray dagiti de-adal a Romano nangngegda dagiti padpadto dagiti Judio iti yaay ti Mesias, ta inyugnayda iti maysa cadagiti agturay cadacuada – idi capanawenan ni Jesus, ni Cesar Agosto. Ibaga cadatayo ni Sutorio, ti mannurat iti pacasaritaan dagiti Romano, a balictaden dagiti Romano dagiti padpadto: “Adda nagsacnap iti entero a Daya ti daan ken naipasdec a pammati, a naipagasat iti daya a tiempo nga adda tattao a taga Juda a mangituray iti lubong. Daytoy a padto, a nangipatuldo iti emperador ti Roma, impaay dagiti Judio cadacuada met laeng” (*Life of Vespasian*, 4:5).

Ni Tacito, sabali pay a mannurat ti pacasaritaan dagiti Romano, insuratna daya met laeng a pammati nga “adda nabaked a pangyugoy...nga iti daytoy mismo a tiempo ti Daya agbalin a napigsa, ket dagiti agturay nga aggapu iti Judea magun-odda ti sapasap nga emperio” (*Histories*, 5:13).

Saan a nacascaaw, ngarud, ti pannacari-par iti panagpadaan dagiti dadduma ken pannacau-pay dagiti sabali idi adda grupo dagiti “nasisirib a tattao” a napan idia y Jerusalem nga agbirbiroc iti cayan-anac a Mesias. Sinaludsodda, “Sadino ti yan ti nayanac nga ubing nga ari dagiti Judio? Nakitami ti bituenna a nagparang idia y daya ket immaycami agdayaw Kencuana” (Mateo 2:2-3).

Napnoan ti namnama dagiti Judio, ngem casta met ti amacda, ta pagaammoda ti kinarungsot ni Herodes no madlawna nga adda pagpeggadan ti tronona. Pimmudno ti amacda idi imbilin ni Herodes ti pannacapatay amin dagiti ubbing idia y Betlehem (versiculo 16).

Nagtuloy Ti Padto

Ammo unay dagiti Judio nga impadto ti caudian a profeta iti Daan a Tulag iti yaay ti Mesias iti templo (Malakias 3-4). Ammoda met a ti dios umuna nga ibaonna ti babaonenna a mangisagana iti dalan ti Mesias. “Ibaonconto ti babaonec a mangisagana iti dalanco. Ket kellaatto nga umay ti APO a sapsapulyenyo iti Templona” (Malakias 3:1).

Mayannatop, ngarud, nga iti umuna nga ecsena ti Baro a Tulag, no pagsasarunoen ti panagipalawag, maluctan iti pannacaisalaysay daya a yaay ti babaonen. Masaracan ti ecsena iti Lucas 1 ket napaypayso a tuloy daytoy iti Malakias 3-4. Mangrugi daytoy iti caadda ni padi Zacarias iti templo a dengdenggenna iti anghel nga agcuncuna a putotenna ti mismo a babaonen [ni Juan Bautista], a mangisagana iti dalan ti dumteng a Mesias. Mangrugi dagiti uppat nga Ebanghelio iti naginggaan dagiti padto iti daan a Tulag, a mangituloy ken mangsarurong cadacuada ket ipamatmatna ti pannacatungpal dagiti paspasamac a nanglawlaw iti yaay ni Jesu Cristo.

Daytoy umuna a yaay ti Mesias paset ti pannacatungpal ti Malakias 3-4. Ti nabati a paset daya a padto maringpasto laeng iti maicadua a yaay ni Cristo. Adu dagiti nasinnunuo a pannacaibinsabinsa ti yaay iti Mesias ti naipadton. Awan ti nailatang a pannacabarengbareng maipapan iti pannacayanac ni Cristo.

Kinapangruna Dagiti Capuonan

Ti dadduma cadagiti padpadto masecnanda iti pisical a capuonan ti Mesias. Dagiti ofisyal a capuonan dagiti Judio naidulinda iti templo. Napuoranda idi pinuoran dagiti Romano idi 70 C.C. ti templo ken arkivo ti Jerusalem. Idinto ta naipadto nga iti Mesias agtaud ken ni Abraham ken ni David (Genesis 12:1-7; Jeremias 33:15), masapul a ti siasinoman nga agcuna nga isu ti Mesias mapanecnecanna ti capuonanna babaen cadagitoy ofisyal a listaan dagiti capuonan.

Adda nalinteg a pacasecna dagiti Judio cadagitoy listaan ti capuonan, gapu ta dagitoy ti mangpanecnec no siasino ti Israelita ken saan. No ti maysa a tao ket nagtaud iti capuonan ni Abraham, dagitoy a listaan ti pangpanecnec ti relihionna, pulina ken pisical a calinteganna. No saan, maibilang a gentile ket saan a maibilang a paset ti nasion nga Israel wenno ti pannakipagtawidna.

Napangruna met dagitoy a listaan a pangpanecnec iti capuonan ni Aaron cadagiti papadi ken dagiti agtunton iti capuonajn Levitico. Makitatayo iti kinapangrunana iti Ezra 2:62, idi add dagiti tattao a nangtunton ti kinapadida. “Dagitoy dagiti capuonan dagiti kpapadi a di macapanecnec iti nagtaudanda: ...Gapu ta awan maiparangda a pacakitaan iti nagtaudanda, saanda a naawat a papadi ta natulawanda...”

Ngarud, idi tiempo ni Jesus no adda nagtunton nga isu ti Mesias pinanecnecanna coma babaen ti capuonanna nga isu ti caputotan a nagtaud ken Abraham ken ni David. Tapno mapanecnecan a castoy ken ni Jesus, dagiti nagsurat cadagiti Ebanghelio inlanadda ti capuonanna iti rugi ti mateo (linea ni Jose) ken iti Lucas 3 (linea ni Maria) tapno Makita ken mapanecnecan ti amin.

Dagiti cabusor ni Jesus nalaca coma ti panangsuppiatda iti pannunton nga Isu ti Mesias babaen ti panangidiligda cadagiti capuonanna cadagiti ofisyal a listaan idi a tiempo ket saan met a castoy ti naaramid. Cadagiti Escritura awan ti pacakitaan a dagiti pangpangulo a Judio kinaritda ni Jesus iti daytoy a punto.

Ti Bible Knowledge Commentary impatuldonga: “Ti listaan ni Mateo sinungbatanna ti napangruna saludsod a rumbeng a saludsoden ti maysa a Judio iti siasinoman a mangtunton nga isu ti Ari dagiti Judio. Isu aya ti caputotan ni David babaen ti rumbeng a linea ti panagsasaruno [ti caputotan]? Wen insungbat iti Mateo!” (*Logos Software*, 1996).

Idi nadadael dagiti ofisyal a listaan ti capuonan idi 70 C.C., awanen ti wagas a mangpanecnec no adda agtunton nga isu ti Mesias a nagtaud ken ni David. Ita awanen ti Judio a macapanecnec nga isu ket caputotan a nagtaud ken ni Abraham ken ni Ari David.

Ti Fetsa Iti Pannacayanac Ni Jesus

Naisangsangayan ta, idinto a ti wagas, disso ken capuonan ni Jesus siaannad a naisalaysay iti pangrugian a capitulo ti Mateo ken ti Juan, awan cadagiti nagsurat iti Ebanghelio ti mangisawang iti fetsa – wenno uray ti bulan – ti pannacayanacna. Awan iti nailanad a pannacarambac ti pannacayanac ni Cristo iti las-ud dagiti umuna nga uppat a siglo. Ti naisurat nga umuna a “Christ mass” saan a napagteng agingga iti 435, idi ni Papa Sixto III inyussuatna idia Roma.

Ni mannurat Henry Chadwick ti Cambridge inlawlawagna no caano ken sapay a napili ti Dec. 25 a pacarambacaan ti pannacayanac ni Jesus: “Ad-adda pay, idi nasapa a maicapat a siglo nangrugi idia’y Laud...ti ramrambac iti Decienbre 25, ti pannacayanac ti Init a Dios iti catengnga’an ti lam-ec, cas isu ti fetsa ti natividad ni Cristo” (*The Early Church*, 1967, p. 126, nainayon ti panangigunamgunam).

Napili ti Dec. 25, saan a gapu ta nayanac ni Jesus iti dayta nga aldaw, ngem gapu ta nalataken a pagano a relihioso a pannacaramrambac iti pannacayanc ti init. Inlawlawag da Gerard ken Patricia del Re: “...Ti pagtinnawintawidan a panangrambac iti Decienbre 25 cas pannacayanac ni Cristo dimteng cadagiti Romano manipud iti Persia. Ti Mitra, Persiano a didiosen ti lawag ken nasagradoan a tultulag, naipasngay a nagtaud iti bato iti Decienbre 25. Nalatac ti Roma iti panangallucoyna cadagiti ganggannaet a didiosen ken culto, ket idi maicatlo a siglo [274] ti saan a Cristiano nga emperador Aurelio impasdecna ti fiesta iti Dies Invicti Solis, ti aldaw ti Di-maparmec nga Init, iti Decienbre 25.

“Ti Mitra isu ti pannacabi ti init, isu a daytoy panawen ti pannacayanacna manen ti napangruna nga aldaw iti Mitraismo, nga isu ti nagbalin a naudi nga ofisyal a relihion ti Roma nga inlungalong ni Aurelio. Naipapati a ni emperador Constantino simmurot iti Mitraismo agingga iti pannacabalbaliwna iti Cristianismo. Nalabit isu ti casangcapan a nangidateng iti daan a relihionna iti baro a pammatina” (*The Christmas Almanac*, 1979, p. 17).

Ti nagtaudan ti crismas saan a masurotan cadagiti pannursuro wenno ar-aramid dagidi nagcauna a Cristiano. Ti biblical nga al-aldaw ti fiesta ni Jesu Cristo ken dagiti apostoles binaybay-anen dagiti simmarsaruno a pangpangulo ti relihion a nangipasdec cadagiti baro a fiestas can sucat dagidi dati.

Saan A Nayanac Ni Jesus Iti Diciembre

Nailanad iti Biblia ti dua a pasamac a maipapan iti pannacayanac ni Cristo a mangipakita a ti Diciembre – wenno aniaman a tiempo iti bayat ti lam-ec – saan nga isu ti tiempo ti pannacapasngay ni Cristo. Dagitoy dagiti Romano a census wenno panagbilang a naaramid idi tiempo ti pannacayanacna ken ti kinapudno ti caadda dagiti mammastor iti tay-ac iti rabii.

Cada naituding a tiempo dagiti Romano mangituyanda iti pannacabilang [dagiti umili] tapno agbuisda ken agpaayda a soldado. Saan a naaramid dagitoy iti lam-ec, ta ti lamiis masansan a nababbaba ngem ti panagbalay ti danum [freezing] ken lutlot dagiti calsada. Ti sensus babaen ti casta a casasaad awan ti mamaayna.

Iti libro *Holy Days and Holidays*, ni mannurat Cunningham Geikie inlawlawagna: “Daytoy a panagbilang [census] narigat a napasamac iti dayta [nalam-ec] a panawen, gapu ta, iti casta a tiempo natalged a saan a pinili dagiti agtuturay para ti pannacabilang ti publico [tattoo], a pacasapulan ti panagdaliasatda manipud cadagiti isuamin a lugar a mapan cadagiti nacayanacanda nga ili, ket dagiti bagyo ken tudtudo napnoan ti peggad ken narigat ti pannagna iti calam-ecan, malacsid cadagiti naisangayan ti kinasayaatda a tawtawen.”

Ni Lucas, iti panangsalaysayna ti pannacayanc ni Cristo, ibagana cadatayo nga adda dagiti mammastor cadagiti turod ken tay-ac iti rabii iti daydi tiempo a pannacayanac ni Cristo. “Iti dayta met la a disso, adda sumagmamano nga agpaspastor nga adda idi iti away nga agbambantay iti rabii cadagiti carneroda” (Lucas 2:8). Cas ibaga cadatayo ti ebangelical a

Commentary on the Bible: “Agsisinnublat dagiti mammastor nga agbantay iti arbanda iti rabii tapno aywananda ida cadagiti lobo ken agtatacaw. Ti versiculo saanna nga ipatuldo iti tiempo ti tawen, nupay ti Decienbre saan a gagangay a tiempo ti tawen nga caadda iti ruar iti rabii” (*Logos Software*, 1996).

Ti *The Interpreter's One-Volume Commentary* inayonna maipapan daytoy a versiculo: “Dagito nalaad nga agpaspastor addada iti ruar cadagiti tay-ac iti rabii nga cadduada dagiti arbanda – ti paset ti estorya a mangsuppiat iti pannacayanac [ni Dristo] a napasamac iti Dec. 25 idinto ta ti pannawen saanna nga ipalubos dayta.”

Ngarud, babaen ti pannacsi ti Biblia a mismo, ti Dec. 25 a fetsa a pannacayanac ni Cristo saan nga agpayso.

Panagcamang Idia Egipto

Adda tiempo idi calpasan ti pannacayanac ni Cristo, a nacaawat ni Herodes iti macaririboc a damag cadagiti mamasirib [lalaki] maipapan dayta a pannacaiipasngay. Idinto ta cayat ni Herodes a dadaelen [ni Cristo], mautoyan a nangur-uray iti panagsubli dagiti lallaki tapno maammoanna iti apag-isu a pagnaedan ni Jesus ket papapatayna. Ngem maysa nga anghel ti nangpacdaar cadagiti masisirib a lallaki a saanda nga agsubli ken ni Herodes.

“Idi agawidda iti ilida, sabli a dalan ti nagnaanda ta, babaen ti tagtagainep, pinacdaaran ida ti Dios a didan agsubli ken ni Herodes. Calpasan ti ipapanaw dagiti masisirib, nagparang ken Jose ti maysa nga anghel ti Apo, iti maysa a tagtagainep. ‘Bumangonca,’ kinunana. ‘Inca ipacni dagiti agina idia Egipto. Agyancayo sadiy aginggat ibagac a pumanawcayo. Ta sapulento ni Herodes ti ubing tapno papapatayna.’ Bimmangon ni Jose, ket iti dayta a rabii, impanna dagiti agina idia Egipto. Nagyanda sadiy aginggat ipapatay ni Herodes...” (Mateo 2:12-15).

Maibatay iti daytoy a pannarita, adda dagiti libro a mangpattapatta a ni ubing nga Jesus nalabit nasursurona dagiti milagro cadagiti Egiptiano a salamangkero. Ngem ti naannad a panangbasa iti versiculo ipakitana a ni Jesus adda idia Egipto iti nabiit laeng a tiempo idi maladaga pay laeng – “aginggat ipapatay ni Herodes.” Ti panangidilig cadagiti recod-pacasaritaan dagiti Romano ken dagiti Judio ken ti Biblia ipakitana a natay ni Herodes iti las-ud ti sumagmamano a bulan wenno nabaybayag bassit iti macatawen wenno dua manipud pannacayanac ni Jesus.

Ania ti inaramid ni Jose idi nangngegna ti pannacatay ni Herodes? Ipalawag ti Biblia: “Calpasan ti pannacatay ni Herodes, nagparang ti maysa nga anghel ti Apo ken ni Jose idia Egipto babaen ti tagtagainep. ‘Bumangonca,’ kinuna ti anghel. ‘Yawidmon dagiti agin iti daga ti Israel. Natayen dagiti nagpanggep a mangpapatay iti ubing.’ Bimmangon ngarud ni Jose; innalana dagiti agina ket nagsublida idia Israel...ket nagtaeng iti ili a Nazaret” (Mateo 2:19-21, 23).

Makitatayo a ti caadda ni Cristo idia Egipto nabiit laeng a tiempo idi umuna a tawtawen ti biagna. Saanna coma nabalanan ti nacasursuro iti aniaman a banag cadagiti Egiptiano a salamangkero.

Dagiti Tawtawen A Panagubing Ni Cristo

Adda dagiti dadduma a mangipatuldo a bassit a pacaammoan ti adda cadagiti Ebangelio maipapan cadagiti tawtawen a panagubing ni Cristo. Naan-anay ti pannacaawat iti daytoy

agsipud ta ti nacaipamaysaan dagiti Ebanghelio isu ti panangasabana a nangrugi idi 30 ti tawenna. Nupay casta ti Biblia iramanna ti adu maipanggep iti kina-agcabannuagna ngem iti makita dagiti matatayo.

Cas pangarigan, ammotayo a ti unos ti panagcabannuagna sinalimetmetan ni Jesus dagiti narelihiosoan a fiesta tunggal tawen ket cadduana ti familiana. “Tinawen a mapan dagiti nagannac ken Jesus idia Jerusalem iti Fiesta ti Pascua. Idi agtawen ni Jesus iti sangapulo ket dua, napanda nakifiesta a cas cadawyanda” (Lucas 2:41-42).

Ammotayo met a nagnaed ni Jesus iti caaduan a tawen ti biagna agingga idi 30 ti edadna idia Nazaret. “Napan ni Jesus idia Nazaret, ti ili a dimmackelanna. Cas cadawyanna iti Aldaw a Panaginana, simrec iti sinagoga. Timmacder a mangbasa iti Nasantoan a Surat...” (Lucas 4:16).

Dua a banag ti makitatyo iti daytoy a versiculo. Umuna, ti panangsalimetmet ni Jesus iti Aldaw a Panaginana, simrec iti sinagoga “cas cadawyanna.” Makitatayo met a dimmackel ni Jesus idia Nazaret, gapu ta no nagnaed ni Jesus iti sabali a disso saan coma a “dimmackel” idia Nazaret.

Maysa pay, nalatac idia Nazaret gapu iti trabahona a cas agpatpatacder cadagiti balbalay ken allawagi. Idi inrugina ti mangasaba sinaludsod dagiti taga-Nazaret, “Saan aya nga isu ti carpentero nga anac ni Maria, ken cabsat da Santiago, Jose, Judas ken Simon? Saan aya nga agnanaed ditoy dagiti cacabsatna a babbai?” (Marcos 6:3).

Daytoy a versiculo saanna laeng nga isalaysay ti trabaho ni Jesus idi nataenganen idia Nazaret, ngem adda uppat a cabagisna [cabsantna iti ina] a lallaki ken agangay dua a cabagisna a babbai. {Cacabagisna dagitoy [cagudua a cabsat] gapu ta ni Jesus adda ti Dios a cas Amana ken ni Maria cas inana. Dagiti cacabagisna ni Jose ti amada ken ni Maria ti inada).

Adda dadduma nga agcuna a dagitoy a cacabagis ni Jesus “cacasinsinna” laeng ida tapno masaburnoan ti pannuntonda a ni Jesus ti maymaysa nga anac ket nagtalinaed ni Maria nga agnanayon a birhen. Nupay casta, iti sao ti Greico a naaramat ditoy a “cabsat,” adelphos, ket ti sao ti Greico iti “casinsin,” anepsios, saan a nausar ditoy.

Ti Biblia naglaon ti adu pay a pacasaracan a mangipatuldo iti literal a “cacabsat ti Apo” (Mateo 12:46-47; Juan 2:12; 7:3-5; 1 Corinto 9:5; Galacia 1:19).

No maipapan iti maipagarup a kina-birhen ni Maria calpasan ti panangipasngayna ken ni Jesus, agpada ti Mateo 1:25 ken Lucas 2:7 a nangawag a ni Jesus “umuna a naipasngay nga Anacna” (prototokos). Saanda nga inaramat ti sao a “cacaisuna nga anac” wenno “cacaisuna nga anac a lalaki” (monogenes), nupay ta ti sao a cacaisuna nga anac naaramat iti sabali a disso cadagiti Ebanghelio (Lucas 7:12). Silalawag, a ti pannacausar ti “umuna a naipasngay nga Anac” a pangbigbigan ken ni Jesus caipapananna nga adda dadduma nga annac a naud-udi nga impasngay ni Maria.

Kinapudno Wenno Parbo A Sarsarita Laeng?

Sabali pay a napinget a sarsarita ibagana ti panagaramid ni Cristo cadagiti milagro idi ubing pay. Dagitoy a sarsarita naibagbagadan maipanggep Kencuana cabayatan dagidi immuna a siglo.

Ngem suppiaten daytoy ti pannarita ti Biblia, gapu ta mabasatayo iti Juan nga iti umuna a milagro nga inaramid ni Jesus isu ti panangbaliwna iti danum nga arac iti padaya ti callaysa idia y Cana. “Daytoy ti pangrugian dagiti pagilasinan [milagro] nga inaramid ni Jesus idia y Cana iti Galilea. Impakitana ti dayagna sadiay, ket namati Kencuana dagiti adalanna” (Juan 2:11).

No nagaramid ni Cristo cadagiti milagro sacbay daytoy a tiempo, babaen ti pammaltiing ti Dios, saan coma nga insurat ni Juan a ti milagro idia y Cana isut pangrugian dagiti pagilasinan wenno milagro nga inaramid ni Jesu Cristo.

Calpasan ti isuamin a sao ken aramid, adda umdas a pacaammoan cadagiti Ebanghelio a mangiwacnit cadagiti parbo a sarsarita a nagcarayam cadagiti saan a biblical a pannarita ti cabibiag ni Cristo bayat ti panaglabas dagiti sigsiglo. Caadoan ti panagbiagna cas nailadawan cadagiti Ebanghelio maipanggep ti panangasabana, gapu ta daytoy ti tiempo ti pannursurona cadagiti tattao. Ti nasapa a cabibiagna nabiit ti pannacaisawangna tapno mapasingkeda nga isu ti mangtungpal cadagiti padpadto maipanggep iti Mesias ken tapno maipasdec ti palicud ti capangrunaan-amin a trabahona.

Maysa cadagiti pagrebbengan ti cristiano isu ti panamati ken sicacammatalec a panangiaragawag cadagiti biblical a pannursuro iti isuamin a kinalibnusda ken ti pananglisi cadagiti isuamin a kinaulbod. Napangruna ti pananglinteg iti recod maipapan iti biag ni Cristo. Isu ti cacaisuna a dalan wenno waga a pangsurotantayo iti biblical a principio “nga awan kinaulbod nga agtaud iti pudno” (1 Juan 2:21).

Impatarus ni: Pedro A. Fabroa (from “Removing The Myths From Christ’s Childhood,” by Mario Seiglie, The Good News, Nov/Dec 1999)